

НАЗВА Сарселю стала синонімом Науково-Товариства ім. Т.Шевченка (НТШ) в Європі, яке добре відоме як українській еміграції так і в Україні. Його можна назвати найдорожчим алмазом в короні української наукової спадщини в Європі.

Старовинний будинок НТШ, що з 1951 року знаходиться у в містечку Сарсель Сент Бріз (17 км на північ від Парижу), найкращим чином презентував понад пів століття українську науку поза межами батьківщини. Саме тут була створена 11-томна Енциклопедія Українознавства, поява якої була величезною історичною подією в житті української еміграції.

Колись прекрасний, з дивовижним минулим будинок, що зберігає пам'ять важливої історичної епохи і блискучої плеяди української наукової інтелігенції і сьогодні пригортає своєю історією, але знаходиться у катастрофічному стані. Чи отримає він друге народження? Саме це і спонукало мене до написання статті.

Штрихи з біографії

Засноване в 1873 році у Львові як Товариство імені Шевченка, в 1892 році було перетворене на Наукове Товариство імені Шевченка. Головою обрали д-ра Корнила Сушкевича, видавця першого повного Шевченкового «Кобзаря» (1867).

До НТШ належить група найвидатніших представників українських науковців, літераторів, дипломатів, церковних діячів. Серед них, В.Антонович, Ф.Вовк, М.Грушевський, К.Левицький, І.Франко, В.Гнатюк, О.Коллеса, О.Кониський, за ініціативи якого почалося видання наукових «Записок Товариства ім.Шевченка». У 1895 році редакцію «Записок» перебрав М.Грушевський. За його ініціативою виникла Археологічна Комісія, а в 1906 році НТШ приступило до нової серії наукових видань. Тут у перекладах на українську мову з'явилися найважливіші монографії істориків: В.Антоновича, М.Костомарова, Я.Шульгина, І.Линиценка та інших. Іван Франко віддав Товариству 10 найкращих років життя. Крім організаційної і редакторської роботи він написав ряд капітальних праць з історії українського письменства та фольклору.

У 1920-30-х роках НТШ, його робота і працівники переслідували польською владою, а з приєднанням в 1939 році

Д-р Людмила Пекарська
Куратор Бібліотеки і Архіву ім.Т.Шевченка

західноукраїнських земель до СРСР та «радянизацією», репресії продовжувались вже новою владою. 22 (з 24-ох) дійсних членів НТШ були арештовані НКВД і заслані, готові до друку праці (том «Записок», число «Сьогодні і Минуле» і подвійне число «Української книги» були знищені. З Бібліотеки НТШ вивезли частину книжок і рукописів.

У січні 1940-го влада примусила винести постанову про розв'язання Товариства. Ті, хто голосував проти, - загинули в тюрмах НКВД. На місці ліквідованого НТШ організували Філіал Академії Наук УРСР.

Розгром

Частина дійсних членів НТШ, щоб уникнути переслідувань, виїхала на Захід. У Кракові, де було найбільше скупчення української політичної еміграції, постала Наукова Рада при УЦК, яку очолив голова НТШ Іван Раковський і проводив скромну діяльність.

У Західній Україні німецька окупаційна влада не дала дозволу на діяльність Товариства, але його члени таємно продовжували наукову працю. Українське видавництво Краків-Львів видало кілька наукових праць з української філології, історії - «Княжий Галич» проф. Я.Пастернака та друге видання «Географії України» проф. В.Кубійовича, науковці публікувалися в журналі «Наші Дні». У цих умовах співпраця вчених з обох сторін збруча продовжувалась.

У 1944 році, перед приходом радянської армії до Львова, більшість членів НТШ виїхала на Захід, а проти тих, що залишилися почалися репресії. До 1946 року був проведений остаточний розгром НТШ, а разом з ним вільної української науки: 30 дійсних членів загинуло у тюрмах, 20 опинилися на засланих. Серед них, мітрополит д-р Йосиф Сліпий, проф. Крип'якевич інші, біля 20 членів пропали безвісті. Протягом воєнних злиднів померли проф. Д.Антонович, проф. Б.Лепкий, проф. О.Лотоцький, мітрополит А.Шептицький інші.

Відродження на еміграції

Члени НТШ, що опинилися в Німеччині вирішили відновити Товариство. За ініціативи проф. В.Кубійовича, у березні 1947 року, в Мюнхені були скликані Загальні Збори Наукового Товариства ім. Шевченка і відновлено його діяльність. Умови праці були абсолютно відмінні. У скрутному матеріальному стані, розкидані по таборах науковців, хотіли працювати для добра української науки у Львові. Одним з головних завдань Товариства

Будинок Наукового Товариства імені Т.Шевченка (НТШ) в Європі за адресою: 29 Rue des Baucelles, 95200 Sarcelles, France.

Сарсель: НТШ в Європі

Гордість за минуле і біль за сьогодення

брак джерел та книжок, територіальна розпорешеність вчених та їх еміграція за океан, відсутність матеріальної і фізичної бази, та взагалі місця осідку. І все-ж члени НТШ вважали, що важке положення в якому опинилась батьківщина, покладало велику обов'язки на Товариство зокрема.

Умовляючи свою нелегку справу збереження, поширення і піднесення української науки НТШ знаходили сили у підтримці з боку всіх свідомих українців, та особливо політичної еміграції, яка боролась за Самостійну Соборну Україну.

З жертв приватних осіб, видавців та обміну книжок стала збиратися невелика бібліотека, яку очолив В.Дорошенко, кол. директор Бібліотеки НТШ у Львові. Одним з головних завдань Товариства

була підготовка «Енциклопедії Українознавства», що давала б докладний образ території, людності, культури і господарства українських земель від найдавніших часів на основі повного перевіреного матеріалу.

Українське громадянство, прихильники НТШ своєю жертвенністю уможливили відновлення наукових видань. Серед них, чотири томи «Записок», один з них до ювілею - «В 300-ліття Хмельниччини», номери «Сьогодні і Минуле», «Історія України» І.Холмського інші.

Прописка - Сарсель

Основоположником науково-культурного осередку НТШ в Сарселі вважеться Архиепископ Іван Бучко, почесний його член з 1949 року. Виснажним поважних субвенцій

від Ватикану для НТШ він спричинився до відновлення його діяльності на еміграції й постанови його осередку в Сарселі.

На початку червня 1951 року 15 співробітників НТШ переїхали сюди з Німеччини, а решта наприкінці того року. Урочисте освячення вже колишнього готелю «Веausejour», де розмістився осередок, відбулося 28 серпня 1951 року.

Науковці жили і працювали в цьому будинку, який мав коридорну систему і невеличкий приміщення, що влучно використали для приватних мешкань і службових кабінетів. Життя провадилось дуже скромно, враховуючи велику дорожнечу у Франції. «Сарсельці» наполегливо працювали, організували наукові курси і конференції, провадили Інститут Заочного Навчан-

ня, виїздили до Парижу та інших міст з науково-популярними викладами. Тут з 1951 року постійно діяла Комісія Допомоги Українському Студентству (заснована в 1940 році в Кракові), яка тільки на 1955 рік допомогла понад 2663 студентам на загальну суму пів мільйона доларів.

У несприятливих умовах еміграційного життя члени НТШ поширювали знання, зберігали спадщину і підносили вітчизняну науку. Розуміючи важливе історичне значення НТШ в Європі, його праці дуже сприяла українська політична еміграція світу, орієнтована на національне визволення і державну самостійність України.

Після трьох томів Енциклопедії Українознавства, виданої НТШ в 1949 році (Мюнхен-Нью Йорк), на початку 1950-х, у Сарсе-

лі почалась робота над фундаментальною працею - 11-томною Енциклопедією Українознавства, яка містила понад 20000 статей. Значні кошти на видання ЕУ при малому тиражі допомагала покрити українська еміграція Австралії, Бельгії, Великої Британії, США, Канади, Німеччини, Італії, Франції, Голландії, Аргентини інших країн.

У несприятливих умовах еміграційного життя члени НТШ поширювали знання, зберігали спадщину і підносили вітчизняну науку. Розуміючи важливе історичне значення НТШ в Європі, його праці дуже сприяла українська політична еміграція світу, орієнтована на національне визволення і державну самостійність України.

Після трьох томів Енциклопедії Українознавства, виданої НТШ в 1949 році (Мюнхен-Нью Йорк), на початку 1950-х, у Сарсе-

лі почалась робота над фундаментальною працею - 11-томною Енциклопедією Українознавства, яка містила понад 20000 статей. Значні кошти на видання ЕУ при малому тиражі допомагала покрити українська еміграція Австралії, Бельгії, Великої Британії, США, Канади, Німеччини, Італії, Франції, Голландії, Аргентини інших країн.

У несприятливих умовах еміграційного життя члени НТШ поширювали знання, зберігали спадщину і підносили вітчизняну науку. Розуміючи важливе історичне значення НТШ в Європі, його праці дуже сприяла українська політична еміграція світу, орієнтована на національне визволення і державну самостійність України.

Після трьох томів Енциклопедії Українознавства, виданої НТШ в 1949 році (Мюнхен-Нью Йорк), на початку 1950-х, у Сарсе-

лі почалась робота над фундаментальною працею - 11-томною Енциклопедією Українознавства, яка містила понад 20000 статей. Значні кошти на видання ЕУ при малому тиражі допомагала покрити українська еміграція Австралії, Бельгії, Великої Британії, США, Канади, Німеччини, Італії, Франції, Голландії, Аргентини інших країн.

У несприятливих умовах еміграційного життя члени НТШ поширювали знання, зберігали спадщину і підносили вітчизняну науку. Розуміючи важливе історичне значення НТШ в Європі, його праці дуже сприяла українська політична еміграція світу, орієнтована на національне визволення і державну самостійність України.

що складається з двох поверхів та мансарди, з протікаючим довгий час дахом і тріщинами, вологими стінами з розповзавчим грибок і цвільлю, яка вбиває книжковий, архівний і мистецький фонди, відсутністю відповідного обігрівання й провітрювання тощо перебуває у надважкому стані.

Не дивлячись на це архітектурна споруда, де жили і працювали найвидатніші представники української наукової еміграції, все ще зберігає свою благородну аристократичність. За зберегшими всі деталі дверима парадного входу, відкривається просторий вестибюль, підлога якого викладена старовинною плиткою, широкі дерев'яні сходи, що ведуть наверх, затримали свій вигляд. До нашого часу дійшло оздоблені кімнат. Музейщикам навіть не прийшлося

відтворювати атмосферу, що панувала в будинку в ті роки життя, бо вона там залишилась!

Відкрита канцелярія В.Кубійовича, головного організатора наукової діяльності відновленого в Сарселі НТШ, наче запрошує увійти. Тут старі меблі, великий письмовий стіл, оточений полицями з книгами, на стінах портрети і поховалі фото відомих діячів НТШ, з якими ми знайомі тільки з книжок.

Горішні невеличкі приміщення мансарди з вузькими віконцями, що дивляться у небесний простір, можна вважати меморіальними. Серед них, так званий «салон» подружжя Кубійовичів, куди запрошували «особливих» гостей. Інтер'єр кімнатки зберіг свою автентичність, книжки на полицях і приватні фотографії, картини на стінах, маленькій

диван, вишуканої роботи інкрустований столик інші дрібні речі.

Поруч тісний кабінет проф. Володимира Янева, заставлений шафами, заповненими книгами, де збірано словники, довідники, рідкісні історичні видання, маса папок з численними сторінками документального матеріалу. Оригінальні стільці того часу, зібрані й поставлені один на один, в надії на реставрацію та продовження їх «служби».

Поверхом нижче - крихітне бюро Софії Янів, секретаря Редакції ЕУ і «правої руки» проф. Кубійовича, яка вичитувала і правила його рукописи, друкувала статті, готувала матеріали, вичитувала верстки, без допомоги якої йому було б надзвичайно важко здійснити задумане. У довгому коридорі

першого поверху кімната, стіни якої від підлоги до стелі заставлені книжками, з масивним дерев'яним столом і такими ж стільцями, де працював проф. д-р Віктор Коптилов - спеціаліст з мовних програм у Секретаріаті ЮНЕСКО, викладач українознавчих дисциплін в Національному інституті східних мов та цивілізації університету Парижу.

Документальні матеріали, що залишилися на полицях, підвіконнях, столах і підлогах кожного кабінету - папки, файли, більш картонні коробки і мініатюрні, з тисячами карток-гасел, надісланих з різних країн світу (!) - є важливими архівними джерелами. Вони потребують розгляду, опрацювання і збереження. Унікальною є і друкарська машинка «Orzel», схова на у великий дерев'яний футляр. Саме на ній друкувалась Енциклопедія Українознавства. Чи це не раритет?

На стінах, колись висіли картини Софії Зарицької, Миколи Кричевського інших українських митців еміграції. Тепер вони зібрані до однієї кімнатки і замкнуті на ключ, бо частина мистецької колекції вже зникла, так само як цінних видань і документів, а ті, що залишилися руйнуються щодня вологістю та існуючими умовами, а скоріше їх відсутністю.

Приміщення Бібліотеки НТШ, де також стоїть великий письмовий стіл, за яким працював професор Аркадій Жуковський, багатолітній голова Товариства, академік НАНУ, все ще заповнений його нерозібраними матеріалами.

Капличка осередку, поруч Бібліотеки, стіни якої колись прикрашали роботи Миколи Кричевського з Парижу, зруйновані грибок і цвілью. Зазнавши деформації прогніли рами вікон поєднують скло і фанеру. Важкий гнильний запах не дозволяє затриматись тут і на кілька хвилин.

Невеличкий іконостас для каплички виконав у свій час український художник з Лемківщини Омелян Мазурик. Після спроб зловід пробратися до приміщення, іконостас, окремі ікони та речі релігійного культу, секретар НТШ перенесла до маленького офісу для надійного зберігання.

Це вона, Анна-Марія

Довганюк, єдиний мешканець і Берегиня цього будинку, який з любов'ю називає «Хата» і опікується

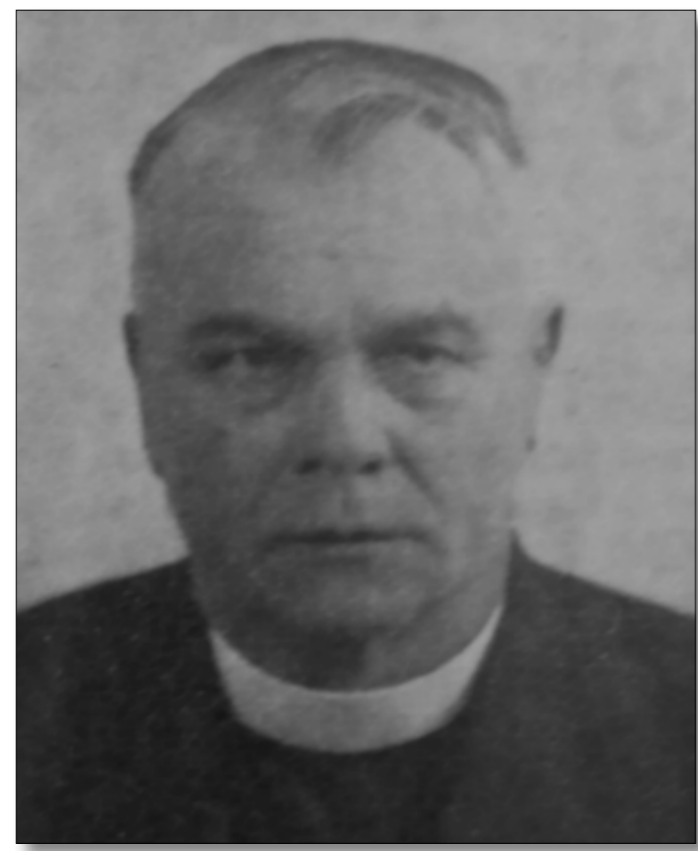
Продовження с. 9

«УКРАЇНЦІ В СПОЛУЧЕНОМУ КОРОЛІВСТВІ»

З інтернет-енциклопедії www.ukrainiansintheuk.info

Василь Паславський (1895-1967)

Паславський Василь [Wasyl Paslawskyj] – священик Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ), громадський діяч; народився 10 січня 1895 р. в с. Станіславчик, Надсяння (Перемиський повіт, Підкарпатське воєводство, Польща; тоді – австрійська Галичина); помер 9 серпня 1967 р. в Ноттінгемі, Англія (Сполучене Королівство), похований на місцевому цвинтарі Садерн.

Закінчив народну школу в рідному селі, а гімназію – у Перемислі (1914 р.). З 1914 р. проходив військову службу в австрійській армії в ранзі поручника, воював на італійському фронті. З 1918 р. служив в Українській Галицькій Армії (УГА). Брав участь у боях за Перемиськ. Після поранення лікувався у шпиталі в Самборі. Згодом брав участь у Чортківській офензиві, в переході УГА за ріку Збруч, в наступі на Київ. Відступаючи з Києва, переніс червений та плямистий тиф. У квітні 1920 р. був у складі частин Червоної української галицької армії (створеної внаслідок об'єднання УГА з Червоною армією в березні 1920 р.), які рішили перейти на бік армії Української Народної Республіки (УНР) але були розбиті польським військом (з яким Армія УНР була в союзі). Відтак був інтернований в таборі у Домб'є (неподалік від Кракова), а згодом в Тухолі (на півночі Польщі).

У 1924 р. повернувся до с.

Юрій Б. Ковалів Львів

Станіславчик, де організував хор і драматичний гурток, з яким об'їздив довколишні села. У 1926 р. вступив до Духовної семінарії у Перемислі, і після її закінчення у квітні 1930 р. був висвячений єпископом Йосафатом Коцильовським на священника. Почав душпастирську працю у с. Павлокома на Надсянні (нині – Польща), де також працював у місцевій читальні «Просвіта», будучи головою її управи. У 1934 р.

переведений у с. Грімне біля Комарно (нині – Городоцький район Львівської області), де сприяв українізації останніх русофілів на Комарненщині, а в 1935 р. переїхав у с. Угерці Незабитовські (нині – с. Угри, Городоцький район) неподалік, де служив помічником пароха. Тут упродовж двох років розгорнув активну суспільну діяльність. Організував дитячий садок, драматичний гурток, церковний та світський хори. Роз'яснював важливість економічного зростання та добробуту, і допоміг селянам створити молочно-кооперативну спілку. Разом зі своєю сестрою Катериною (вчителькою) часто організував вистави на сільській

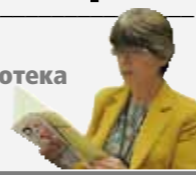
сцені. Видавав метрики українською мовою, поширював серед селян літературу з історії України, за що зазнавав переслідувань з боку польської влади. Постійно дбав різними способами про незможних селян. Восени 1937 р. переїхав у с. Викоти на Самбірщині, де працював як душпастир і громадський діяч до 1944 р.

Після того, як у липні 1944 р. радянські війська прорвали фронт в Західній Україні, з дозволу церковної влади покинув парафію і виїхав до Кракова, потім – у Сілезію. Тут працював на фабриці і водночас служив душпастирем для українських робітників. Після капітуляції Німеччини подався на захід і дістався до Баварії. Короткий час перебував в монастирі Бенедиктинів, відтак переїхав у Регенсбург. Восени 1945 р. став парохом у містечках Шлірзее та Гаусгам в південній Баварії, де жила громада українських шахтарів.

У грудні 1948 р. виїхав до Сполученого Королівства, де ввійшов у склад духовенства УГКЦ у Великій Британії. Спочатку був священиком-помічником у Брадфорд (до жовтня 1952 р.). Згодом був помічником в Ноттінгемі (з осені 1952 р. до 1958 р.), обслуговуючи також довколишні міста. Із грудня 1958 р. був парохом Галіфаксу та округу, з осідком у Брадфорд. У 1961 р. деякий час не міг виконувати душпастирських обов'язків з огляду на стан здоров'я, а відтак був призначений священиком-помічником у Лондоні. Із грудня 1962 р. до смерті був помічником (пенсіонером) в Ноттінгемі і округі. Почесний радник Апостольського екзархату для українців католиків в Англії та Уелсі. Член Об'єднання Бушких Вояків Українців у Великій Британії.

Конференція бібліотекарів

Ольга Керзюк
Британська Бібліотека

4-5 липня в Британській бібліотеці (ББ) вперше відбулася спільна конференція бібліотекарів із двох установлених організацій: WESLINE (West European Studies Library and Information Network) та COSEELIS (Council For Slavonic and East European Library and Information Services). В ній прийняло участь понад 40 учасників з усієї країни, а також гості з Франції, Канади, Норвегії та США. Спонурували проведення конференції дві міжнародні компанії-постачальники Erasmus Boekhandel та East View Information Services (<http://www.erasmusbooks.nl/main/public/LogIn.aspx>) (<https://www.eastview.com/>).

4 липня на ранішній сесії учасники заслухали спільний виступ Провідного куратора германських студій ББ Сюзан Рід та докторанта університету в Брістолі Пардада Чамсаза про програму «Оцифрування, каталогізація та дослідження: Колекція Стефана Цвайга у Британській бібліотеці». Цвайг був великим колекціонером музичних, літературних та історичних манускриптів. Незабаром буде виданий каталог літературних та історичних манускриптів з колекції Цвайга (спонсорує видання організація Friends of the British Library). Видання каталогу співпаде із 75-ю річницею смерті автора. Різні заходи у Британській бібліотеці будуть пов'язані з цією річницею. На сесії «Промоція фондів бібліотек» Провідний куратор іспанських студій ББ Джеймс Вест розповів про свій багаторічний досвід організації виставок, із особливим акцентом на нещодавню міні-виставку до 400-ліття смерті Сервантеса у головному Виставочному залі бібліотеки (<http://britishlibrary.typepad.co.uk/european/2016/01/imagining-don-quixote.html>).

«Дон Кіхот» Сервантеса є другою найбільш ілюстрованою книгою після Біблії, тому було непростим вибрати ілюстрації для невеличкої виставки. Іан Кук, голова Відділу сучасних британських друкованих фондів ББ, поділився досвідом проведення великої виставки «Propaganda and Ideology in Everyday Life» (2013) у співпраці з науковцями університету в Ноттінгемі (Centre for the Study of Political Ideologies) та організацію разом з ними двох онлайн-курсів на тему пропаганди. Наступний онлайн-курс для всіх бажаних заплановано на 2017 рік.

По обіді пройшли два круглі столи: про проблеми з монографіями (зокрема їхнім зберіганням та браком місця у багатьох бібліотеках) та про промоцію бібліотек і фондів у соцмережах. Своім досвідом поділилися куратори ББ та Школи Слов'янських студій Лондонського університету. Провідний куратор Зо Вілкок розповіла про організацію виставки «Шекспір у Десяти діях» («Shakespeare in Ten Acts»). Виставка триватиме до 6 вересня (<http://www.bl.uk/events/shakespeare-in-ten-acts>).

5 липня відбулися річні загальні збори обидвох організацій (окремо), а потім презентація кількох відомих постачальників книг (Integrum, MIPP, East View Publications). На завершення конференції проф. Андрій Рогачевський із Арктичного університету в Норвегії поділився своїми думками про реакцію Росії на Брекзит та референдум у Шотландії в 2014 році. Учасники мали нагоду подивитися фільм про російську художницю Валентину Кропівницьку «In Search of a Lost Paradise» (https://en.wikipedia.org/wiki/In_Search_of_a_Lost_Paradise), а також відвідати бібліотеку Лондонської Школи Економіки.

Продовження зі с.5

ся не тільки ним, але й великим городом, поза «хатою», який колись «годував» його мешканців, приносив естетичну насолоду і був місцем відпочинку.

Занепад і втрачені можливості

Сьогодні, це Європейське вогнище української науки у жальливому занепаді і великій небезпеці безповоротної втрати.

Стан будинку і наукова спадщина руйнуються щодня. Цей вже історичний український науково-культурний центр в Європі, знаходиться просто на межі зникнення і потребує негайної допомоги!!!

Сучасний стан Сарселю - це мірило культурного рівня держави, для якої НТШ працювало понад пів століття, це показник рівня розвитку країни, яка говорить «Ми – Європа!».

Дивлячись на цю деградацію важко уявити, щоб в такому жалюгідному стані знаходилося, наприклад, Наукове Товариство Гете, створене німецькими науковцями в повоєнні роки, десь на Київщині, або Наукове Товариство ім. Вольтера в Україні, біля Києва, засноване найвидатнішими французькими науковими силами і уряд Франції (чи будь-якої іншої європейської країни) нічого не зробив би для того, щоб відродити і зберегти цю науково-культурну інституцію, яка зробила стільки корисного для своєї країни!

Сказати, що в Україні про це не знають – не можна, бо за період незалежності у Сарселі побувало чимало представників української інтелігенції, науковців, письменників, депутатів парламенту... В НТШ зберігається «Книга відгуків» від 1951 року, де можна знайти чимало цікавого. Особливо запам'ятався запис, який не можу не привести читачам:

«Серце стискається від болю за упадок Сарселю - українського наукового центру в Парижі за значенням своїм, центром життя духу, що створив нашу державу. Тут сьогодні, 16 жовтня, 2008 р., зібрались видатні діячі України. Якщо нам не вдасться порятункувати це вогнище українського життя в Європі, то значить ми нікчемні халхи-балакуни, що величають себе патріотами.

Я щасливий з того, що приїхав сюди тепер не один, а з друзями, які добре знають, що зробити, щоб Сарсель ожив і піднявся як Дух нашої нації в Європі!».

Дмитро Павличко, Іван Драч, Іван Мовчан, Ольга Кобець, Іван Заєць, Микола Жулинський.

Після цього запису людей, які не потребують представлення і які добре знали, *що зробити, щоб Сарсель ожив і піднявся* пройшло 8 років! Скільки можна було би це врятувати за цей час!

Так хто ж ми є? «Нікчемні халхи-балакуни, що величають себе патріотами»? Напевно так.

Адже Сарсель - це прапор України в Європі, її багата науково-культурна спадщина, яка при розумному підході до справи могла б тільки глибоше зміцнити українсько-французькі відносини і перетворити Сарсель у французький Гарвард чи Дамбартон Оакс, де знову оживуть наукові студії, конференції, куди будуть приїжджати дослідники з різних куточків України. Не використати такі можли-

Сарсель: НТШ в Європі

вості може тільки держава, яка не цинить своєї історії, культури, науки і людей, які їх творили у бурхливий повоєний період, гинули у тюрмах і таборях за свої погляди, видавали наукову продукцію, на яку і сьогодні в Україні великий попит.

Пріоритети та імітація

Щороку з'являються і зникають якісь державні програми «підтримки діаспори». На жаль, не можу сказати, чи комусь це допомогло, але кошти, якщо і виділяються, то неопітально розпоршуються.

З'явилася також мода на створення в діаспорі так званих «культурних центрів» (більше розмовного створення). Але ж діаспора – це не цілісні землі, необоронені і нерозорані. Еміграцією

створені установи, які ще з середини минулого століття служать культурними і науковими центрами. Який же сенс створювати те, що вже давно існує, що десятиліттями працювало і пропала українська культура, наука, у всіх його формах,

де зібрана і збережена багата науково-культурна спадщина? Це як намагатися споруджувати будинок без фундаменту, без місця історико-культурного підґрунтя, то на яких матеріалах він може пропалавати культуру? Чи не повинна держава підтримувати видатних українських науково-культурних інституцій на Заході бути одним з пріоритетів державної культурної політики? І Сарсель цьому блискучий приклад.

Можна тільки заздрити європейським країнам, культурна політика яких не обмежується внутрішніми рамками чи створенням бутфорних інституцій. Взяти, наприклад, Національну бібліотеку Франції, яка веде свій початок від XIX ст., коли король Луїврі невеличку рукописну бібліотеку.

Великий шанувальник книг, король Франсуа Перший (поч. XVI ст.), увів в життя так звані обов'язковий примірник. Він розшукував цінні рукописи по світу, примножуючи кількісно і якісно бібліотеку королівського палацу в Фонтенбло, яку в XVII ст. перевезли до Парижу, а державний діяч Франції Жан-Батист Кольбер на її теперішню адресу, примноживши бібліотечні скарби.

Від тоді беруть початок найважливіші її колекції. Серед них, збірка графа де Бетюна, важлива для історії всього європейського сходу. Завдяки Луї XIV в Бібліотеці було започатковано збірку гравюр і естампів. За Кольбера придбали латинську рукописну граматику церковнослов'янської мови, автором якої був українець Іван Ужевич!

Навіть у період Французької революції все, що врятували від замкнених монастирів та з конфіскованих маєтків було передано до Бібліотеки. Наполеон витратив чимало коштів, щоб зробити Бібліотеку першою в світі! Там же знаходиться рукопис «Православного Визнання» Петра Могили; підпис Анна Ярославна на грамоті в Collection de Picardie; герб автора класичної праці про Україну Боллана; перше видання праці Пасторія про повстання Хмельницького та чимало інших українських пам'яток.

Чому ІМ це потрібно, а НАМ ні? Хто із нинішніх українських державних діячів є великим книжником і ерудитом? Хто з них дбає про збільшення державних колекцій, про збереження української наукової спадщини і за кордоном зокрема?

Заключення

Честь і хвала українській політичній еміграції, яка зробила все, щоб НТШ в Європі працювало понад пів століття, став національним багатством як України так і Франції, щоб він продовжував служити історичному, культурному та науковому прогресу України, розпалюючи інтерес до неї, захоплюючи до конкурсу на здобуття стипендії для наукових студій, щоб поглиблював дружні стосунки між двома столицями і став одним із найбільш привабливих і цікавих куточків міста не тільки для науковців, але й туристів.

Сьогодні потрібні мудрі кроки на державному рівні, щоб Сарсель з його вмістом, став національним багатством як України так і Франції, щоб він продовжував служити історичному, культурному та науковому прогресу України, розпалюючи інтерес до неї, захоплюючи до конкурсу на здобуття стипендії для наукових студій, щоб поглиблював дружні стосунки між двома столицями і став одним із найбільш привабливих і цікавих куточків міста не тільки для науковців, але й туристів.

Це маленьке містечко біля столиці Франції має також важливе для України географічне розташування - між Брюсселем, де містяться штаб-квартира НАТО та Рада Європи, і Страсбургом – містом парламентської столиці Європи, до якої Україна так прагне приєднатися.

Показником того, що європейські цінності України близькі і зрозумілі може бути Відродження українського Сарселю – важливого науково-культурного центру української еміграції, який зробив неціннім внесок в українську науку.

Це просто справа честі Незалежної України, її обов'язок перед пам'яттю українських науковців, які навіть за страшних часів війни, руїни, гіркого вигнання і важких злиднів емігранти продовжували працювати на користь своєї держави.

Чи спроможні державники України це зробити?

25 червня, у Школі Українознавства ім.Тараса Шевченка в Брадфорд, відбулося закінчення шкільного року. Малебень відправив о. Ярослав Рій, а відтак разом з управителькою школи Марією Данильчук вручили всім учням свідоцтва. Після короткої перерви відбулися Річні

Загальні Збори Об'єднання Батьків, де були обговорені шкільні справи. На завершення управителька побажала всім учням веселої відпустки. До зустрічі у вересні!

Марія Данильчук